

**КОВАЛЬЧУК Я. Л.**

ад'юнкт кафедри публічного управління  
та адміністрування  
(Національна академія  
внутрішніх справ)

УДК 342.9

DOI <https://doi.org/10.32842/2078-3736/2024.2.51>

### **ЗАВДАННЯ ПІДРОЗДІЛІВ ОРГАНІЗАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ТА ОПЕРАТИВНОГО РЕАГУВАННЯ ОРГАНІВ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ**

Стаття присвячена розкриттю завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з позиції порівняльного аналізу центрального та регіонального рівнів. Уточнено, що центральний рівень об'єктивована діяльністю Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України, а регіональний – підрозділами організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головних управлінь Національної поліції України.

Визначено, що різниця між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні: «загальне і конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин.

Схарактеризовано завдання цих суб'єктів у кореляційному взаємозв'язку. Узагальнено, що законодавчо визначені завдання більш схожі на функціональні напрямки їхньої діяльності та межі сфер відання чим на відповідні завдання. Доречніше їхні завдання узагальнити до вчинення таких дій як: 1) систематичний збір інформації про: а) події, що відбуваються, включаючи злочини, порушення громадського порядку, аварії та інші надзвичайні ситуації; б) процеси та події, як мають місце в системі органів Національної поліції загалом та у контексті діяльності конкретного з таких; 2) аналіз інформації (визначення тенденцій, патернів та потенційних загроз); 3) оцінка ризиків і виявлення пріоритетів (на рівні соціального призначення – встановлення областей/регіонів, які характеризуються підвищеним ризиком та потребують негайного реагування поліцейських сил або ж визначення векторів для подальшого втручання; на рівні організації – ідентифікація чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України); 4) планування дій, розробка стратегій та тактик відповідного реагування на виявлені проблеми та загрози; 5) координація та управління діяльністю для забезпечення ефективного впровадження запланованих заходів та досягнення стратегічних цілей органів Національної поліції; 6) виявлення змін та переоцінка стратегій і тактик у відповідь на них.

**Ключові слова:** ДОАЗОР, завдання, інформаційно-аналітична діяльність, органи Національної поліції, УОАЗОР.



**Kovalchuk Ya. L. Tasks of the units of organizational and analytical support and operational response of the National Police of Ukraine: a comparative analysis**

The article is dedicated to disclosing the tasks of the units of organizational-analytical support and operational response of the National Police of Ukraine from the perspective of comparative analysis of the central and regional levels. It is specified that the central level is objectified by the activity of the Department of Organizational-Analytical Support and Operational Response of the National Police of Ukraine, while the regional level is represented by the subdivisions of organizational-analytical support and operational response of the Main Departments of the National Police of Ukraine.

It is determined that the difference between these entities lies in their functional purpose (“general and specific”), which also represents the presence of hierarchical relations between them. The tasks of these entities are characterized in a correlational relationship. It is generalized that the legislatively defined tasks are more similar to the functional directions of their activities and the boundaries of their areas of responsibility than to specific tasks. It is more appropriate to generalize their tasks to perform such actions as: 1) systematic collection of information about: a) events occurring, including crimes, violations of public order, accidents, and other emergencies; b) processes and events occurring in the system of the National Police overall and in the context of the specific activities of such entities; 2) analysis of information (identification of trends, patterns, and potential threats); 3) risk assessment and prioritization (at the level of social purpose – identifying areas/regions characterized by increased risk and requiring immediate response from police forces or determining vectors for further intervention; at the organizational level – identifying factors affecting the activities of the National Police of Ukraine); 4) action planning, development of strategies and tactics for appropriate response to identified problems and threats; 5) coordination and management of activities to ensure effective implementation of planned measures and achievement of strategic goals of the National Police entities; 6) identifying changes and reassessing strategies and tactics in response to them.

**Key words:** DOAZOR, informational-analytical activity, National Police bodies, tasks, UOAZOR.

**Вступ.** Завдання органів Національної поліції закріплені в її статутних актах. У першу чергу йдеться про Закон України «Про Національну поліцію», який визначає основні напрями її діяльності, що відомчими актами надалі розширюються та деталізуються як такі, що є функціональними для органів та підрозділів поліції залежно від специфіки їхньої роботи. Узагальнено ці завдання визначені у статті 2, які зведені до надання поліцейських послуг [1]. Така інтерпретація є достатньо новою, адже лише із проведенням реформи, поліція із карального органу почала перетворюватися на орган, який повинен служити народу України, а отже і надавати поліцейські послуги відповідно до своїх функцій та повноважень.

Однак, окрім загального розуміння призначення органів поліції, вкрай важливо диференціювати його з конкретними завданнями, що ставляться перед ними у сучасних умовах. Зокрема, інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності поліції стає однією з ключових складових її функціонування, яке покладається на чітко визначену систему суб'єктів, іменованих як «підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України». Їхня роль наразі визначається як надзвичайно важлива, зважаючи на сучасні тенденції стрімкого зростання інформаційних потоків і дуже короткого терміну прийняття управлінських рішень як у поточних (планових), так і в надзвичайних (позапланових) кризових ситуаціях [2, с. 20].



Тому **метою статті** є аналіз завдань підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів Національної поліції України з позиції порівняльного аналізу центрального та регіонального рівнів.

**Виклад основного матеріалу.** Загалом вбачається, що підрозділи організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування у нинішній формі існують відносно нещодавно [3, с. 192]. Вони діють на центральному (у складі апарату Національної поліції) та регіональному (у складі головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві) рівнях [4, с. 154].

Уточнимо, що відповідно до Закону України від 27 лютого 2014 року № 795-VII «Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України» [5], постанови Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877 «Про затвердження Положення про Національну поліцію» [6], постанови Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 633 «Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України» [7] та з метою організації діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення й оперативного реагування Національної поліції України, наказом Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39 затверджено Типове положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві [8]. Цим наказом визнано таким, що втратив чинність, наказ Міністерства внутрішніх справ України від 24 травня 2013 року № 505 «Про організацію діяльності штабних підрозділів Міністерства внутрішніх справ України» [8]. Цим Типовим положенням визначено основні завдання, функції, повноваження управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, які є структурними підрозділами Головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим і м. Севастополі, областях та м. Києві [2, с. 35]. Передбачається, що управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування здійснюють координацію, аналіз, планування, контроль та узгодження діяльності структурних підрозділів апарату головних управлінь та відокремлених структурних підрозділів Головних управлінь з питань забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання в межах, визначених законом, послуг з допомоги особам, які з особистих, економічних, соціальних причин або внаслідок надзвичайних ситуацій потребують такої допомоги [8].

Щодо Департаменту організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України зазначимо, що відповідним положенням від 20 квітня 2021 року № 313 визначено його загальні завдання та функції, основні організаційні та правові засади діяльності як структурного підрозділу центрального органу управління поліції. Відповідно до цього Положення Департамент забезпечує і здійснює в межах своєї компетенції виконання завдань та функцій Національної поліції України щодо координації, аналізу, планування, контролю та узгодження діяльності структурних підрозділів центрального органу управління поліції, Головних управлінь Національної поліції в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях та м. Києві, міжрегіональних територіальних органів Національної поліції України, закладів та установ, що належать до сфери управління Національної поліції України, з реалізації державної політики у сфері забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони та захисту прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг [9].

Як бачимо різниця між цими суб'єктами полягає в їхньому функціональному призначенні (у співвідношенні: «загальне і конкретне»), що репрезентує також наявність між ними ієрархічних відносин (Департамент координує діяльність підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Головних управлінь Національної поліції України [9]). Для порівняння їхніх завдань нами створена таблиця.



Таблиця 1

	наказ Міністерства внутрішніх справ № 39	наказ Національної поліції № 313
1	2	3
1	моніторинг оперативної обстановки на території обслуговування та організація реагування на її зміни	моніторинг оперативної обстановки в державі;
2	вивчення, аналіз і узаталювання результатів та ефективності поліцейської діяльності на території обслуговування, виявлення причин та умов, що сприяють учиненню кримінальних та адміністративних правопорушень, організація ужиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення	моніторинг та аналіз інформації щодо реалізації завдань і функцій Національною поліцією України як центральним органом виконавчої влади, виявлення причин та умов, що призводять до вчинення кримінальних та адміністративних правопорушень, ужиття в межах компетенції заходів щодо їх усунення
3	організація діяльності чергових частин, ситуаційних центрів/відділів, підрозділів «102» Головних управлінь та організація діяльності з прийому повідомлень про кримінальні, адміністративні правопорушення або події за скороченим номером екстреної допомоги поліції «102» та оперативного реагування на них	організація: а) планування діяльності, у тому числі стратегічного, у системі Національної поліції України, методичного забезпечення планування, контролю за станом виконання заходів, визначених планами; б) реагування на заяви і повідомлення про кримінальні, адміністративні правопорушення або події та оперативного інформування в органах (підрозділах) Національної поліції України; в) аналізу ризиків з урахуванням чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України; г) діяльності управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування та підрозділів моніторингу (чергових частин) територіальних (відокремлених) підрозділів Головних управлінь Національної поліції України; д) заходів з контролю за місцем перебування осіб, які у визначеному законом України порядку зобов'язані носити електронні засоби контролю
4	здійснення організаційного та методичного забезпечення аналітичної роботи підрозділів Головних управлінь, організація комплексного аналізу стану забезпечення публічної безпеки і порядку, охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, а також надання поліцейських послуг на території обслуговування, аналіз відповідних результатів роботи підрозділів Головних управлінь	підготовка для керівництва Національної поліції України, Міністерства внутрішніх справ, інших заінтересованих органів державної влади, громадськості інформаційно-аналітичних і довідкових матеріалів з питань формування та реалізації державної політики у сферах забезпечення охорони прав і свобод людини, інтересів суспільства і держави, протидії злочинності, підтримання публічної безпеки і порядку
5	здійснення контролю за виконанням підрозділами Головних управлінь Конституції України та інших законів України, указів Президента України та постанов Верховної Ради України, прийнятих відповідно до Конституції та законів України, актів Кабінету Міністрів України, нормативно-правових актів Міністерства внутрішніх справ, інших актів законодавства України	контроль та перевірка стану: а) реалізації законів України, актів Президента України, Верховної Ради України та Кабінету Міністрів України, виконання наказів та доручень Міністра внутрішніх справ України, наказів Національної поліції України, доручень Голови Національної поліції України, його першого заступника, заступників, контроль за виконанням яких покладено на Департамент;

Закінчення таблиці 1

5 (продовження)		б) дотримання прав затриманих осіб під час поміщення і утримання в кімнатах для затриманих територіальних (відокремлених) підрозділів Головних управлінь Національної поліції України; в) дотримання в органах (підрозділах) поліції законодавства України з питань застосування до підозрюваних та обвинувачених осіб електронних засобів контролю та моніторинг їх місця перебування; г) облік та умов зберігання озброєння у кімнатах зберігання зброї чергових частин Головних управлінь Національної поліції України і територіальних (відокремлених) підрозділах поліції
1	2	3
6	забезпечення в межах повноважень, передбачених законом, виконання завдань з мобілізаційної підготовки та мобілізаційної готовності, територіальної оборони, організація та проведення заходів щодо рятування людей, забезпечення їх безпеки, охорони майна в разі стихійного лиха, аварій, пожеж, катастроф та ліквідації їх наслідків в підрозділах Головних управлінь, у тому числі в особливий період, їх координація та методичне забезпечення	координація, методичне забезпечення та здійснення контролю за організацією і проведенням заходів з мобілізаційної підготовки, територіальної оборони та цивільного захисту в Національній поліції України, у тому числі в особливий період
7	здійснення в підрозділах Головних управлінь систематичного аналізу та перевірок стану обліково-ресурсної дисципліни	забезпечення функціонування ефективної системи внутрішнього контролю для досягнення визначених керівництвом Національної поліції України цілей у найбільш ефективний та результативний спосіб, запобігання потенційним подіям, які негативно впливають на досягнення цілей
8		координація: а) діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування з приймання екстрених викликів і ресстрації повідомлень про правопорушення або події, що надходять телефоном за скороченим номером екстреного виклику поліції «102», та організації належного реагування на них; б) та організаційно-методичне забезпечення діяльності Ситуаційного центру Національної поліції України та ситуаційних центрів Головних управлінь Національної поліції України з питань виконання ними визначених завдань та функцій, зокрема моніторингу оперативної обстановки в державі чи окремих її регіонах, реагування на її зміни, аналізу стану оперативної обстановки, протидії злочинності, забезпечення публічної безпеки і порядку.



Деталізуючи завдання означених суб'єктів (з урахуванням як положень наказу Міністерства внутрішніх справ № 39, так і наказу Національної поліції № 313) слід вказати про наступне.

Перше завдання, яке визначене у наказі Національної поліції є більш загальним та широким у порівнянні з наказом Міністерства внутрішніх справ, адже моніторинг оперативної обстановки в державі та моніторинг на території обслуговування відрізняються за розміром та обсягом.

Друге завдання – в контексті наказу Міністерства внутрішніх справ знову репрезентує прив'язку до «території обслуговування». В наказі Національної поліції це завдання деталізоване необхідністю здійснення комплексного опрацювання інформації, наданої від регіонального рівня та інших наявних даних. І це слушно, адже провести інформаційно-аналітичну діяльність відокремлено, враховуючи тільки дані, що отримані з території обслуговування не є повною мірою ефективним в контексті масштабів діяльності аналізованого Департаменту. Додатково до цього Департамент здійснює моніторинг зібраної інформації щодо результативності діяльності Національної поліції загалом, що свідчить про акцентуацію нормотворців на необхідності підвищення ефективності роботи цього відомства.

Третє завдання – є організаційним. У контексті діяльності регіонального рівня йдеться про забезпечення належного реагування на повідомлення про злочини, правопорушення та конкретні події, яке попередньо організоване Департаментом і який контролює хід здійснення таких заходів. Окремо Департамент наділяється планово-стратегічними повноваженнями, у тому числі щодо контролю виконання усіх планово-стратегічних завдань, а також повноваженнями щодо встановлення критеріїв ефективності діяльності управлінь організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування, належного управління ризиками, які впливають на діяльність Національної поліції України загалом та у контексті порушення умов порядку носіння електронних засобів контролю.

Четверте завдання – для кожного з аналізованих суб'єктів є власним, однак фактично репрезентує одну задачу, яка здійснюється на різних рівнях. Спочатку регіональний рівень здійснює «обслуговуючі дії» щодо зони своєї відповідальності, збирає необхідні відомості для аналізу, узагальнює їх та передає Департаменту для подальшого опрацювання, зокрема формування інформаційно-аналітичних та довідкових матеріалів. Загалом це завдання сприяє комплексному розумінню ситуації у сфері забезпечення безпеки та порядку та допомагає у прийнятті обґрунтованих рішень з метою підвищення ефективності діяльності поліції та забезпечення безпеки громадян і держави.

П'яте завдання – об'єктивує наявність контрольних повноважень, що мають засвідчити відповідність дотримання законодавства України. Зокрема в контексті регіонального рівня це завдання має виключно наглядову форму (наприклад, перевірка правильності і повноти заповнення документів, а також чи всі події були зареєстровані в системі обліку). Водночас Департамент має значно ширших їхній обсяг, який не обмежується наглядовими функціями. Як визначено вище, він складається із декількох пунктів, а саме: 1) контроль виконання нормативних приписів, що є сферою відповідальності Департаменту; 2) контроль забезпечення прав підозрюваних та затриманих осіб; 3) контроль дотримання режиму зберігання зброї чергових частин.

Шосте завдання – пов'язане з мобілізаційною підготовкою, заходами територіальної оборони та цивільного захисту. В контексті діяльності Департаменту йдеться про: 1) координацію заходів, їхнє планування та впровадження з метою забезпечення готовності поліцейських до виконання завдань у разі мобілізації або екстремальних ситуацій; 2) методичне забезпечення, яке охоплює розробку та поширення методичних матеріалів, стандартів і директив з питань мобілізаційної підготовки, територіальної оборони та цивільного захисту серед персоналу Національної поліції (інструкції, рекомендації та керівні принципи щодо виконання відповідних завдань). Водночас регіональний рівень відповідає за практичне впровадження цих заходів на місцях, ефективність та належність реалізації яких контролюються з боку Департаменту.



Останнє завдання, що визначено для регіонального рівня, має спільну точку перетину по ієрархії та юридичній природі виконуваних дій з Департаментом в контексті об'єктивізації систематичної діяльності, спрямованої на виявлення фактів незареєстрованих заяв і повідомлень задля подальшого проведення службових перевірок. Водночас в контексті діяльності Департаменту воно значно ширше, адже окрім забезпечення належного стану обліково-реєстраційної дисципліни охоплює низку інших важливих аспектів функціонування ефективної системи внутрішнього контролю.

Свою чергою, останнє завдання, визначене для Департаменту, є управлінським, адже передбачає необхідність забезпечення узгодження дій кожного управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції в контексті ведення єдиної політики реагування на прояви порушення правопорядку чи надзвичайні події, а також узгодження, навчання та апробаційні практики для здійснення комплексного моніторингу оперативної обстановки, призначеного для підтримки управлінських рішень.

Доречно додати, що призначення діяльності підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України багато в чому відповідають штабним підрозділам, які завжди відігравали важливу роль у сфері організації та планування діяльності органів та підрозділів правоохоронних органів. Саме на них поклалися завдання зі збору, обробки та узагальнення інформації, необхідної для прийняття у подальшому ефективних управлінських рішень [2, с. 37].

**Висновки.** У результаті дослідження стає очевидним, що інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів поліції має вирішальне значення для ефективного функціонування підтримуючої системи правопорядку. Це відображається у здатності вчасно реагувати на загрози, аналізувати ситуацію у сфері безпеки, планувати оптимальні стратегії та координувати дії для запобігання злочинності та забезпечення громадського порядку.

Можемо узагальнити, що центральний та регіональний рівень інформаційно-аналітичного забезпечення діяльності органів поліції є взаємопов'язаними ланками однієї системи забезпечувального процесу, диференціація завдань яких дозволяє ефективно вирішувати поставлені задачі. Однак, на нашу думку, законодавчо визначені завдання більш схожі на функціональні напрямки їхньої діяльності та межі сфер відання чим на відповідні завдання. У науковому дискурсі доречніше їхні завдання узагальнити до вчинення таких дій як: 1) систематичний збір інформації про: а) події, що відбуваються, включаючи злочини, порушення громадського порядку, аварії та інші надзвичайні ситуації; б) процеси та події, як мають місце в системі органів Національної поліції загалом та у контексті діяльності конкретного з таких; 2) аналіз інформації (визначення тенденцій, патернів та потенційних загроз); 3) оцінка ризиків і виявлення пріоритетів (на рівні соціального призначення – встановлення областей/регіонів, які характеризуються підвищеним ризиком та потребують негайного реагування поліцейських сил або ж визначення векторів для подальшого втручання; на рівні організації – ідентифікація чинників, які впливають на діяльність Національної поліції України); 4) планування дій, розробка стратегій та тактик відповідного реагування на виявлені проблеми та загрози; 5) координація та управління діяльністю для забезпечення ефективного впровадження запланованих заходів та досягнення стратегічних цілей органів Національної поліції; 6) виявлення змін та переоцінка стратегій і тактик у відповідь на них.

#### Список використаних джерел:

1. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради (ВВР)*. 2015. № 40-41. Ст. 379.
2. Васюк С. В. Адміністративно-правовий статус підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України: дисертація на здобуття ступеня доктора філософії за спеціальністю 081 – Право. Львів : Львівський державний університет внутрішніх справ, 2022. 216 с.
3. Поліцейська діяльність : підручник / С. С. Вітвіцький, В. С. Тулінов, О. М. Мердова та ін. ; за заг. ред. проф. С. С. Вітвіцького. Київ : ВД Дакор, 2021. 372 с.



4. Негодченко В.О. Завдання та функції підрозділів організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування органів національної поліції України. *Науковий вісник публічного та приватного права*. 2017. Вип. 1. С. 154–159.

5. Про внесення змін до Закону України «Про центральні органи виконавчої влади» щодо приведення його у відповідність із Конституцією України : Закон України від 27 лютого 2014 року № 795-VII. *Відомості Верховної Ради*. 2014. № 13. Ст. 223.

6. Про затвердження Положення про Національну поліцію: постанова Кабінету Міністрів України від 28 жовтня 2015 року № 877. *Урядовий кур'єр*. № 207.

7. Про внесення змін до Положення про Міністерство внутрішніх справ України : постанова Кабінету Міністрів України від 30 серпня 2017 року № 633.

8. Про затвердження Типового положення про управління організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування головних управлінь Національної поліції України в Автономній Республіці Крим та м. Севастополі, областях, м. Києві : наказ Міністерства внутрішніх справ України від 22 січня 2016 року № 39. *Офіційний вісник України*. 2016 р., № 16, стор. 400, стаття 668, код акта 80835/2016.

9. Про внесення змін до Положення про Департамент організаційно-аналітичного забезпечення та оперативного реагування Національної поліції України : наказ Національної поліції України від 20 квітня 2021 року № 313.

